

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

74. Exponitur casus Curiosus de confessione quadam, valida per literas;
videlicet in Anglia aliquis Catholicus cùm esset ad mortem damnatus, &
Hæretici nollent permittere confiteri cum Confessaro ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

RESOL. LXXIII.

An surdus reneatur confiteri, & quid cum eo agere debeat Confessarius?

Et si saltem sciat scribere, an reneatur scribere, & confiteri per scripturam? Ex part. 5. tract. 6. Resolut. 5.

Sup. hoc infra in Ref. 123. à lin. 1. & supra ex Ref. 63. §. ex dictis, in fine.

§. 1. **A**D hoc dubium respondet Possévinus de officio Curato, c. 7. num. 15. ubi sic ait: Quæritur quid agendum cum surdo? Respondetur, caveat Curatus ne ab aliis audiatur. Excipiat illius confessionem in remotiori, & hunc non interroget, nisi de puris necessariis in mortalibus, & evitet fatigationem suam, & surdi, si novit scribere, bonum erit, scribat peccata venialia generali collatione, faciat confiteri. Ita ille. Sed ex superiori resolutione satis probabiliter firmatum est, neque surdum teneri scribere peccata.

Sup. hoc lege doctrinam Ref. præterita, & aliarum ejus not.

RESOL. LXXIV.

Exponitur casus curiosus de confessione quadam valida per litteras, videlicet in Anglia aliquis Catholicus cum esset ad mortem damnatus, & Hæretici nolent permittere confiteri cum Confessario Catholico, si haberet commoditatem scribendi ad aliquem Confessarium, an possit per litteras confiteri, & rogare Confessarium, ut se immisceret inter adstantes prope patibulum, & illum tunc presentem, & Confessarium intuentem, voce secreta illum absolovere?

Et deducitur posse Confessarium absolovere moribundum, si internuntius, qui vocavit Sacerdotem nomine ægroti, & postea non adest præsens coram Sacerdote & ægroti, quando Sacerdos absolvit moribundum sensibus destitutum. Ex p. 11. tr. 7. & Miscell. 7. Refol. 30.

Sup. hoc infra in Ref. 76. signanter in §. 1. à verb. ut pro hac, & in §. ult. & legem etiam Ref. & §. annot. primæ post seq. hujus Refol.

§. 1. **H**is diebus de hoc casu interrogatus fui, videlicet si in Anglia aliquis Catholicus esset ad mortem damnatus, & hæretici nolent permittere illum confiteri cum Confessario Catholico, si haberet commoditatem scribendi ad dictum Confessarium, an possit per litteras confiteri, & rogare Confessarium, ut se immisceret inter adstantes prope patibulum, & illum tunc presentem & Confessarium intuentem voce secreta absolovere? Casus quidem est non minus curiosus, quam difficilis. Et prima facie negativè videtur respondendum, stante decreto Clementis VIII. unde novissimè Pater Pasqualigus firmavit in Theol. tom. 2. disp. 82. sect. 8. num. 42. Non solum non posse absolvi absentem, sed nec confessionem fieri absenti in ordine ad absolutionem obtinendam à presenti; de sumitur ex eodem decreto Clementis VIII. nam damnavit utramque propositionem, nempe & quod possit fieri confessio absenti, & quod Confessarius possit absolovere absentem; unde Paulus V. die 18. Augusti 1605. decrevit, ut ex tractatu de penitentia quem ediderat Suarez, deleteretur sect. 4. disp. 21. quia in ipsa tenebat, quod licet non possit absolvi absens, possit tamen confessio fieri per litteras absenti, & ita explicabat decretum Clementis VIII. Probat, quod confessio fiat secreto apud solum Sacerdotem, ut est in praxi atque adeo coram ipso personaliter, est ex institutione

Christi, ut decernit Tridentin. sess. 14. can. 6. Ergo non potest confessio Sacramentalis, qua sufficit pro Sacramento fieri absenti. Consequentia probatur. Validitas Sacramentorum pendet ex institutione Christi, ita ut si aliter fiant, quam instituta sint, non sint valida. Ergo confessio facta absenti non erit sufficiens pro hoc Sacramento: unde Tridentin. cap. 2. sess. citat. docet: Quod Christus voluit peccatores fisci ante Tribunal Confessarij tanquam reos. Ita Pasqualigus. Unde Alvarez, & alij asserunt, quod licet Confessarius possit absolovere moribundum, si accersivit confessorium per internuntium, vel per litteras, & adveniens Sacerdos ægrotum invenit impotentem ad confessionem faciendam, & ad alia signa sensibilia, adstantes tamen fide digni affirmant ægrotum voluisse confiteri; Negant tamen posse Confessarium absolovere moribundum, si internuntius qui vocavit Sacerdotem nomine ægroti, monuit quidem Sacerdotem voluntatis penitentis, & postea non adest præsens coram Sacerdote, & ægroti. Sicut etiam putat in supradictis duobus casibus infirmum confiteri per litteras, & nuntium contra decretum Clementis VIII. Ergo erit illicitum.

2. Sed ego ad omnes casus supradictos affirmative respondendum esse censeo, quia dictum decretum Clementis VIII. non officit in supradictis casibus, & non est intelligendum in casu necessitatis, quando aliter confiteri non potest, & quando licet confessio efficiatur per litteras, vel per nuntium, tamen absolutio datur à Confessario præsentem penitentem, ut accidit in casibus supradictis, loquitur igitur decretum Clementis VIII. de confessione stricta, non autem de confessione minus stricta, & in universaliori acceptance ut probat, & explicat Cardinalis Lugo ubi infra sect. 4. n. 72. & Leander. Dico igitur moribundum posse absolvi à Sacerdote præsentem, licet testes non repetant testimonium coram ipso infirmo. Quia quamvis dicta per testes confessio facta fuerit in absentia, tamen postea absolutio datur in presentia penitentis, quod sufficit ad valorem Sacramenti, ut non fiat contra decretum Clementis VIII. Nam illa confessio facta à penitente per testes non est confessio strictè, sed magis universaliter sumpta, quæ in defectum rigorosæ confessionis acceptatur ad profertentiam sententiam absolutionis. Decretum autem Clementis VIII. solum loquitur de confessione strictè accepta, quæ fieri nequit nisi in presentia Confessarij.

3. Et ita hanc sententiam latissimè, & doctissimè probat Pater Bardi in selectis lib. 10. q. 13. per totam omnino videndus, & me citato Eminentissimus Cardinalis Lugo de Sacram. Penit. disp. 18. sect. 1. n. 35. ubi sic ait: Alij generaliter loquuntur, quomodocumque illud confitendi desiderium Confessario innoverit, posse Sacerdotem absolovere penitentem presentem sensibus destitutum. Pro qua sententia plures assert idem Diana loc. cit. dicens illam esse probabilem, quod idem affirmat Bonacina in eam magis inclinans in presentia disp. 5. q. 5. sect. 2. punct. 2. §. 4. n. 10. & in nona editione tom. 3. disp. 2. de censur. q. 3. punct. 33. ubi dicit ita Romæ à multis judicatum fuisse. Quod quidem videtur esse omnino juxta mentem, & verba Pauli V. in Rituali Romano, ubi absque ulla limitatione, aut distinctione dicitur: Si desiderium confitendi per se, vel per alios ostenderit, absolvendus est. In casu autem posito verificatur tota illa conditio, cum infirmus per alios desiderium confitendi ostenderit

ergo

ergo juxta regulam illam à Pontifice propositam absolvendus est. Quod ipsum ex aliis decretis supra adductis colligitur, quæ absque tali limitatione loquuntur. Si enim in Arausiano dicitur: Si voluntatis præterite testimonium aliorum verbis habeat. Et in Carth. dicitur: Dent testimonium, qui eum audierunt. Et in decreto Eusebij Papæ dicitur: Si idonea testimonia habuerit, quod ipse pœnitentiam petisset. Denique S. Thom. in dicto opusc. 65. generaliter dixit: Si infirmus qui petit absolutionem amittit notitiam, vel loquelam antequam Sacerdos adveniat, debet à peccatis absolvi. Cum non petatur talis conditio testimonij in præsentia ipsius infirmi exhibendi, non est cur à nobis talis conditio apponatur.

4. Ratio autem sumitur ex dictis sect. præced. quia nimirum illa non est confessio strictè, sed magis universaliter sumpta, quæ in defectum strictæ confessionis acceptatur ad proferendam sententiam absolutionis. Decretum autem Clementis VIII. loquitur, ut diximus, de confessione strictè accepta, quæ fieri non potest valide aut licitè, nisi in præsentia Confessarij. Nec obstant verba Leonis Papæ: nam ipse mentionem fecit testimonij circumstantis: quia ita communiter fieri solet, quod præsentis sint, qui testantur voluntatem, & desiderium infirmi. Sicut ob eandem rationem dixit, testimonia fidelium circumstantium, quia nimirum semper solent illi esse fideles, & tamen si fideles non essent, sed infideles, fide tamen digni, & de quorum veracitate non dubitaretur, non negaret Leo illud testimonium sufficere, parum enim refert character testificantis, cum testificatio illa non ordinetur ad conferendū Sacramentum ipsi testificantis, cuius infidelis non esset capax, sed solum ad manifestandam voluntatem infirmi; & ad faciendam fidem de illa, ad quæ non est incapax infidelis. Sicut ergo non alligatur S. Leo ad testimonium fidelium, ita nec ad testimonium solum circumstantium. Et hæc omnia docet Lugo ubi supra; cui adde Leandrum de Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 5. q. 45. & omnia superius dicta docet etiam novissime Martin. de San Joseph in mon. Confess. tom. 1. lib. 1. tr. 6. de pœnit. n. 6. ubi hæc asserit: [Y aunque los testigos que dicen al Confessor las señales de penitencia del penitente (que ya carece de sentido) bastará el testimonio para que el Sacerdote le absuelva de baxo de condicion; Porque el decreto de Clemente Ottavo que prohibe absolver en ausencia, se deve entender quando la confession, y absolucion son en ausencia, y no quando la absolucion es en presencia;] Quia verba legis sunt accipienda secundum sensum grammaticalem, & in priori significato, l. 1. §. qui in perpetuum, ff. si ager vestigal. l. 1. §. si is, qui navem, ff. de exercit. action. §. quod jus quidem civile instituta, de jur. nat. gentium, & civil. c. penult. de sent. excomm. & debent intelligi in eo significato qui est aptior, l. quoties idem serm. ff. de reg. jur. Ita Martinus.

5. Nec obstat dicere cum aliquibus adversariis, quod pœnitens ut pœnitens debet esse præsens Confessario, at homo ut se accusans est pœnitens ut pœnitens: ergo homo, ut se accusans debet esse præsens Confessario. Nam respondet Bardi ubi supra §. 3. n. 7. distinguendo, pœnitens ut pœnitens debet esse præsens, quando recipit absolutionem, concedo: quando facit confessionem, nego: (loquendo in casu necessitatis, & essentialiter distinguo etiam minorem, homo ut se accusans sive per se ipsum immediatè, sive per alium & mediatè concedo, semper per ipsum immediatè nego minorem, Tom. 1.

codemque modo distinguendo consequens; In primo sensu concedo, in secundo verò nego consequentiam.

6. Nec etiam obstat dicere cum Alvarez & aliis, quod si moribundus validè confitetur per inter-nuncium absentis Sacerdoti, etiam sanus hoc modo valide confitetur, sed hoc est absurdum, ut omnes fatentur; ergo, &c. sequela probatur, quia casus necessitatis cum non mutet essentialia Sacramenti, non facit ut confessio valida sit invalida.

7. Respondeo, confessionem invalidam ex multiplici capite provenire posse; videlicet ex defectu integritatis, ex defectu dispositionis, &c. in casu autem qui ponitur confessio facta absentis sine ulla necessitate erit invalida, quia pœnitens aperiendo conscientiam, & peccata per internuncium absentis Sacerdoti, & sine ulla necessitate, peccat contra Ecclesiæ præceptum, & consequenter ex defectu dispositionis non perficitur Sacramentum; non autem erit invalida ex defectu sufficientis materiæ: hoc ipsum concedere debent adversarij: nam admittentes confessionem factam per testes coram moribundo, aiunt absque necessitate hoc fieri non posse, ac proinde retorqueri potest idem argumentum. Et tandem non obstant verba Catechismi, quo sic habetur, *Nemin omnino neque per nuncium, neque per literas peccata confiteri licet*: ergo Catechismus damnat confessionem factam absentis; nam respondet doctissimus Bardi, locum citatum esse intelligendum per se, non autem in casu necessitatis & per accidens, quando aliter fieri nequit, & patet hoc modo locutum fuisse Catechismum, quia præscribendo modum quo facienda sit confessio, videlicet secretè & occultè, subdit illa verba citata, & tamen certum est confessionem interdum fieri posse cum aliis, & hoc admittere debent adversarij, dum volunt validam esse confessionem in casu necessitatis, si fiat per alios testantes coram moribundo sensibus destituto. Ergo, &c.

8. Patet igitur ex superius dictis satis probabiliter in casu proposito posse reum, cui denegaturum est confiteri cum Confessario Catholico, scribere ad ipsum per Epistolam peccata sua, non ut in absentia absolvatur, nam hoc esset contra decretum Clementis, sed ut postea, quando ipse duceretur ad patibulum, & esset præsens coram ipso Confessario tunc illum absolvere. Nam in tali casu ex necessitate, nec valens aliud agere confitetur per scriptum, & Confessarius postea absolvit illum præsentem, sicuti asserunt DD. posse Confessarium postquam ex oblivione dimisit pœnitentem absque absolutione, posse illum, inquam absolvere, dum adhuc extare in Ecclesia videt. Itaque in nostro casu ut in simili docet Ylambert. in 3. p. tom. 3. de Sacram. pœnit. disp. 18. sect. 10. n. 3. Decretum Clementis non obstat, nam pœnitens ille, videlicet reus, est non tantum corporaliter præsens, dum absolvitur, sed etiam ipsa ejus confessio, quæ per literam fuit antea ab eo explicata, censetur adhuc esse, & durare mortaliter, quatenus non est revocata. Imo ego puto in casu nostro fuisse confirmatam non repetitam per oculorum injectionem in Confessarium, ut ad illum reus pœnitens antea scripserat. Ergo, &c.

Sup. hoc. fra in tr. 4. Resol. 20.

RESOL. LXXV.

An in Paschate, vel articulo mortis teneatur per scripturam confiteri, qui alio modo non potest, ut verbi gratia mutus, & surdus, vel infirmus